

Antonia Pavlic
7019 - 60th Lane
Ridgewood
Brooklyn, N.Y. 11227

AMERICAN IN SPIRIT
IGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

NO. 31

CLEVELAND OHIO, THURSDAY MORNING, FEBRUARY 13, 1969

STEV. LXVII - VOL. LXVII

Zakaj zahteva Peking vrnitev "diplomata"?

Odpravnik kitajskega poslanstva v Haagu, ki je zaprosil za politično zatočišče v ZDA, je dober poznavalec rdeče kitajske špijo-naže.

AMSTERDAM, Hol. — Vlada rdeče Kitajske je zahtevala od Nizozemske in od Združenih držav, da ji izroče odpravnika poslovnih poslaštva LR Kitajske v Haagu, ki je pretekli mesec zapustil svoje mesto in zaprosil najprej za varstvo in politično zatočišče na Nizozemskem, nato pa v Združenih državah. Vprašanje pobege tega kitajskega diplomata utegne biti huda težava pri srečanju zastopnikov ZDA in rdeče Kitajske v Varšavi 20. februarja.

Liao Ho-Shu je bil v poslanstvu v Haagu od leta 1963, kot gospodarski strokovnjak se je posebno prizadeval za nizozemske investicije na Kitajskem in v tem tudi delno uspeval. Ko je Peking poklical vse svoje poslanike z izjemo onega v Kairu leta 1967 domov na "prevzgojo", je postal Liao Ho-Shu odpravnik poslovništva. Ves čas je bil tudi glavni obveščevalni člen v rdeči kitajski špijonaži v Srednji in Zahodni Evropi. Glavni kitajski vojniški središči sta sicer v Bernu v Švici in v Parizu, toda v Haagu je središče za vzdrževanje vezi z vsemi kitajskimi vojnimi v svobodni Evropi.

Liao je tako imel v svojih rokah lep vzelo niti. V zadnjih tednih je opazil, da je izgubil zaupanje svojih predpostavljanih. Videl je, da ga stalno nadzirajo in da bo njegove svobode kmalu konec. Odločil se je za beg. Poskrbel je najprej, kot trdi poročilo iz Hong Konga, za pobege svoje žene in obeh otrok iz Kitajske v Hong Kong, nato pa se je pretekli mesec nekega mrzlega jutra javil nizozemski policiji in zaprosil za varstvo.

Nizozemci so mu varstvo dali in ga začeli spraševati o njegovih tajnah. Nizozemski pravosodni minister je dejal, da Liao 've neverjetno veliko'. Nizozemcem je, kot je dejal eden njegovih zasljevalcev, povedal "vse od A do C", toda Amerikancem, h katerim je hotel, pa vse od "C do Z". Pretekli teden je prispel v ZDA, kjer sedaj pripoveduje in razkriva vse podrobnosti rdeče kitajske vojnске mreže v Evropi. Da to Peking jezi, je jasno, toda, če upa, da mu bodo ZDA Liao Ho-Shuja izročile, se bridko moti. Ta je doslej najvišji predstavnik Kitajske v tujini, ki je kdaj zaprosil za zatočišče v svobodnem svetu.

SAIGON, J. Viet. — Včeraj je prišlo do dveh večjih spopadov severno in severozahodno od glavnega mesta. V njih je bilo 131 idečih mrtvih, zavezniška stran pa je imela 7 mrtvih in 15 ranjenih. — V preteklem tednu je bilo v bojih skupno mrtvih 183 ameriških vojakov, ranjenih pa 1315.

CLOUDY

Vremenski prerok pravi:

Oblačno in mrzlo z naletavanjem snega. Najvišja temperatura do 30.

Iz slov. nasebin

LORAIN, O. — Preteklo nedeljo je umrl v Clevelandu Clinicu 44 let stari Joseph Reising, zaposlen v U.S. Steel, rojen v Graftonu, Iran sv. Cirila in Metoda in član ADZ št. 60. Njegova mati Mary Justin je bila Slovenka in dobro znana tako v Lorainu kot v Clevelandu. Se bolj splošno je bil poznan njen brat Frank Justin. Pokojnik je zapustil ženo Dorothy, sinova Josepha in Franka, hčer Mrs. Robert Russ, enega brata in 5 sester. Pogreb je bil iz Bodzash pogreb. zavoda včeraj dopoldne v cerkev sv. Cirila in Metoda, kjer je župnik rev. A. Ruper opravil sv. mašo, nato na Kalvarijo.

Nixona odobrava 59%

PRINCETON, N.J. — Gallupov zavod je s koncem preteklega tedna končal prvo povpraševanje o stališču javnega mnenja do novega predsednika ZDA. Od povprašanih je 59% izjavilo, da jim je dosedanje Nixonovo delo v Beli hiši všeč, 5% z njim ni zadovoljnih, 36% pa nima še nobenega jasnega stališča.

Izraelci sestrelili sirjsko vojno letalo

JERUZALEM, Izrael. — Včeraj sta prileteli dve sirjski letalski letali MIG 21 nad Golanško višavje, ki so ga zasedli Izraelci junija 1967. Izraelska letalska letala so napadla sirjski letali. Eno od sirjskih letal je bilo zadeto in je padlo na tla v Siriji, drugemu pa se je posrečilo u-makniti.

Kratko izraelsko poročilo trdi, da so se vsa izraelska letala vrnila na svoja oporišča.

Egipt potrebuje še eno leto in pol za priprave

KAIRO, ZAR. — Ruski vojaški strokovnjaki, ki skrbje za vezbanje Naserjeve vojske, priznavajo, da egiptске oborožene sile še niso sposobne za uspešen nastop proti Izraelu. Zagotavljajo, da bo v poldrugem letu položaj že popolnoma drugačen.

Sueški prekop sedaj najvažnejši za ZSSR

Sueški prekop je bil dolga leta najvažnejši za Veliko Britanijo, za Francijo in delno za Italijo, sedaj je, kot kaže, za — Sovjetsko zvezo.

KAIRO, ZAR. — Sueški prekop so pred 100 leti zgradili Francozi pod inženirjem Lessepom, pa je nekaj let kasneje prišel pod nadzor Angležev, ker je bil osrednji, temeljni člen v pomorski poti London-Gibraltar-Malta-Port Said-Aden-Bombay-Singapur-Hong Kong, oziroma Sidney-Auckland. Britanski imperij je odšel v zgodovino, z njim britanska pomorska moč. Prav tako je propadel francoski imperij v Afriki in v Indokini. Suez za Britanijo in Francijo ne pomeni več tega, kar je pomenil nekdanj.

Britansko dediščino kot vladarica svetovnih morij je nasledila Amerika, njene ladje nadzirajo svetovna morja. Poleg Združenih držav se je v zadnjih letih začela naglo uveljavljati kot pomorska sila Sovjetska zveza, ki je ves čas svojega obstoja veljala za izrazito celinsko silo. Sovjetske trgovske, ribiške, pa tudi vojne ladje plovejo po vseh svetovnih morjih. Njihova najboljša in stalno prosta pa so le pristanišča ob Črnem morju ter Murmansk na polotoku Kola.

Črno morje je zaprt, vrata vnjo čuvajo Turki. Ti so povezani z NATO in z ZDA, pa vendar hočejo živeti v miru in dobrem sosedstvu tudi z Rusi. Tako ne delajo ruskim vojnim ladjam nobene težave pri plovbi skozi Bospor in Dardanele. Po zadnjih vesteh iz zavezniških in turških virov Ankara večkrat zamiži, ko ruske vojne ladje na poti v Črno morje in iz njega kršijo mednarodno pogodbo, ki to plovbo ureja.

Ruske ladje iz pristanišč ob Črnem morju imajo v vzhodno Afriko, južno Azijo in vse druge dežele ob Indijskem oceanu najbližjo pot skozi Sueški prekop. Zato gre njegovo zaprtje Moskvi tako na živce. Pritiska na Egipt in na Izrael, da bi se na

Churchill ni imel nič pri smrti Sikorskega?

LONDON, Vel. Brit. — Predsednik vlade Harold Wilson je dejal v parlamentu, da so trditve Rolfa Hochmutha v njegovem delu "Vojaki", da bi pokojni predsednik britanske vlade W. Churchill naročil "nesrečo" letala, v katerem je bil predsednik poljske begunske vlade gen. Sikorski, "nespodobna in podla obtožba". Wilson je povedal, da je pregledal vse uradne dokumente o tej letalski nesreči, pa ni mogel dobiti nobene sledi o kakih zlobnih nameri proti Sikorskemu.

R. Hochmuth trdi, da je dal W. Churchill Sikorskega "spraviti s poti", ker je bil huda močnja v odnosih med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo. Sikorski je našel smrt leta 1943 v nesreči britanskega letala.

Govorice, da je bil gen. Sikorski umorejn, so se začele širiti že takoj ob njegovi smrti. R. Hochmuth trdi sedaj, da ima za to "dokaze".

Spremembe v ZSSR?

LONDON, Vel. Brit. — Svobodna Evropa pazljivo zasleduje dogodke v Kremlju, pa vendar ne more dognati, kaj se tam prav za prav dogaja. Večina je prepričana, da obstoje trenja v Politbiuroju, ki se kažejo v vedno večjem pritisku na omejevanje svobode doma in na vračanje k stalinizmu.

Stalina, ki ga je nekdanj Hruščev vrgel s prestola, so njegovi nasledniki zopet postavili nanj. Partijsko glasilo "Komunist" je Stalina znova proglasilo za "izrednega vojaškega vodnika", zgodbe o njegovih grozodejstvih pa za "izmišljotine".

kak način sporazumela in omogočila odprtje prekopa. Naser bi to verjetno brez nadaljnega storil, Izraelci pa imajo v tem vzvod, ki ga nočejo dati iz roke brez primerne cene. Plovba iz Črnega morja mimo Gibraltarja v Atlantik in okoli južne Afrike v Indijski ocean je za Ruske dolga, veliko daljša kot za Angleže in Francoze, daljša kot za Italijane.

PROTIRAKETNA OBRAMBA BO PRECEJ DRAGA STVAR

"Tenka" obrambna mreža, ki bi naj bila sposobna presteči manjše število "preprostih" medcelinskih raket, bo po zadnjih računih stala precej več kot 5.5 bilijonov, kot so prvotno cenili. Karkoli "popolnejšega" bo stalo 5 in 10-krat toliko in več. Tudi take visoke številke zagovornikov protiraketne obrambe ne strašijo.

WASHINGTON, D.C. — Oglave jačine 10 kilotonov, bodo imele nalogo uničiti sovražne raketne, ki bi prodrle zunajno obrambno mrežo. Učinkovitost protiraketnega obrambnega sistema Sentinel, ki so ga ZDA začele graditi, je dvomljive vrednosti. Uspešen naj bi bil proti raketam, za kakršne računajo, da jih bo mogla zgraditi tekom naslednjih 10 let rdeča Kitajska, ne pa proti tistim, ki jih ima in jih bo še zgradila Sovjetska zveza.

Zadnje vesti

WASHINGTON, D.C. — Guv. Nelson A. Rockefeller je pozval včeraj predsednika R. M. Nixona, naj predloži stalno ohranitev 10-odstotne davčne naklade na dohodninski danek in to postopno prepušča državam za kritje potreb šolstva. Zvezna vlada naj bi postopno tkom prihodnjih 4 let prevzela tudi vse socialno skrbstvo od držav in krajevnih uprav. V 4 letih bi ti izdatki porasli od začetnih 6.5 bilijona na preko 30 bilijonov.

SEOUL, J. Kor. — Osrednja obveščevalna služba Južne Koreje je dognala, da je 45 let stari Lee Soo-Keun, ki je pred dvema leti pri Panmunjonu prebegnil iz Severne Koreje v Južno med točo krogel iz revolverjev, dejansko rdeči agent in je pobegnil na jug v dogovoru z oblastmi v Severni Koreji. Ko je sedaj hotel preko Kambodže nazaj v Severno Korejo, so ga na letalu v Saigonu prestregli in vrnili v Seul.

PITTSBURGH, Pa. — I. W. Abel je pri volitvah za predsednika Unije jeklarskega delavstva zmagal nad svojim tekmeccem E. Narickom.

BERLIN, Nem. — Vlada Vzhodne Nemčije je v posebnih protestnih notah trem zahodnim silam zahtevala, da te preprečijo volitev predsednika Zahodne Nemčije 5. marca v Zahodnem Berlinu. Če tega ne storijo, bodo one odgovorne za "posledice". Vzhodna Nemčija je zaprla kopna in vodna pota za člane zveznega parlamenta v Bonnu in za člane državnih parlamentov, pa tudi za člane zvezne vlade in zahodnonemških oboroženih sil. Vsi tisti, ki imajo kaj opravka z volitvijo predsednika republike, bodo potovali v Zahodni Berlin z letali. Nadzorstvo nad letalskim prometom je v rokah štirih "zasedbenih" sil.

BANGKOK, Taj. — Vlada predsednika Thanoma Kittikachorna je pri volitvah v narodno skupščino v ponedeljek dobila relativno večino. Tajska bo sedaj prvič po 11 letih dobila zopet civilno, ustavno vlado. MADISON, Wis. — Guverner je pozval pod orožje enote narodne garde, da poskrbi za red in mir na državni univerzi v Madisonu, kjer so skupine skrajnih levičarjev začele koncem tedna izgrede in ovi-

Iz Clevelanda in okolice

Predprodaja vstopnic — Vstopnice za tradicionalno vsakoletno clevelandsko razstavo "Domov in cvetja" so sedaj v predprodaji po nižjih cenah. Predprodaja vstopnic se konča 18. februarja. Omenjena razstava bo v Mestnem avditoriju od 22. februarja do 2. marca. Več v današnjem oglasu.

Seja — Društvo sv. Cecilije št. 37 ADZ ima nocjo, v četrtek, ob 7.30 sejo v šoli sv. Vida.

Zadušnica — Jutri, v petek, ob osmih zjutraj bo v cerkvi sv. Lovrenca sv. maša za pok. Louisa Hocevarja ob 4. obletnici njegove smrti.

Jutri ob 6.30 bo v cerkvi Marije Vnebovzete sv. maša za pok. Ferdinanda Zeleta ob 50-letnici njegove smrti.

Naročnikom Mohorjeve — Slovenska pisarna v Baragovem Domu prosi naročnike knjig Mohorjeve družbe v Celovcu, da bi poravnali naročnino za leto 1970. Naročnina in udnina je \$4.00. Tistim, ki so mohorjeve knjige za leto 1969 naknadno naročili, so jih jim iz Celovca odposlali 18. dec., pa še vedno niso dostavljene radi stavke v pristanišču v New Yorku.

Za dober počitek — V Norwood Appliance and Furniture na 6202 St. Clair Avenue imajo naprodaj odlične SEALY POSTUREPEDIC močroe, na katerih se dobro počije. — Več v oglasu!

Opozorilo članstvu Družabnega kluba BD — Družabni klub Baragovega doma sporoča, da letos ne bo pošiljal članom novih izkaznic po pošti. Prosi, da pride vsak sam po njo v klubove prostore.

V bolnici — G. Frank Baraga s 1144 E. 71 St., bivši lastnik Three Corner Cafe, je v St. Vincent Charity bolnišnici, soba št. 717. Obiski so dovoljeni!

Letališče v jezeru! — Po dveh letih študija in proučevanja je NASA Lewis Research Center predložil zgraditev Lake Erie Jetporta — velikega modernega letališča za nova jet potniška letala v jezeru Erie eno miljo od sedanjega brega s središčem nekako od E. 30 St. Gradnja letališča bi stala po računih preko 1.1 bilijona dolarjev in bi trajala nekako 10 let. Predsedstvo odbora, ki se bo trudil za izvedbo tega načrta, je prevzel gov. James Rhodes. To letališče naj bi služilo za Cleveland in vse področje do 200 milj od njega, kjer živi preko 22 milijonov ljudi.

rajo reden pouk. PARIZ, Fr. — Danes so se zopet sestali na razgovore tu predstavnik ZDA, Južnega Vietnama, Severnega Vietnama in OF Južnega Vietnama. Dosedanji potek srečanja kaže, da bo prav tako brezplodno; kot so bila prejšnjov. Vodnik ameriške delegacije H. Lodge je opozoril rdečo stran, da ni mogoče računati na kak uspeh razgovorov, dokler jih bodo rdeči izrabljali za svojo propagando in zahtevali odstranitev sedanje vlade Južnega Vietnama v Saigonu.

Gverilsko vojskovanje na univerzah zgublja simpatije javnosti

CLEVELAND, O. — To, kar uganjajo že več kot par let študentje, ki pripadajo "novi levici", na naših prosvetnih ustanovah, posebno pa na univerzah, je v začetku uživalo simpatije vse naše napredne javnosti. Javnost je pri tem precej nekritično ustvarjala svoje stališče do izgrediv na univerzah. To ji ni bilo mogoče zameriti. Pojav študentskih izgrediv je bil zanjo nekaj novega. Ni si mogla takoj ustvariti prave slike, kaj tiči za študentskimi nemiri. Se-le počasi je dognala, da organizirajo študentski levičarji svoje gverilske podvige na univerzah po določenem sistemu, ki je v svojem bistvu kaj preprost. Začeti je treba vsako akcijo na univerzah z upravičenimi zahtevami. Teh ne manjka, kajti nobena univerzitetna uprava ni popolna, vsaka ima svoje hibe, vsaka dela napake. Prvi seznam študentskih pritožb in zahtev je torej vreden premisleka in pogajanj. Študentske akcije pa so deležne simpatičnega odobravanja. Ko levičarji dosežejo tako stanje, postanejo

nestrpni, z a h t e vajo zmeraj več, grozijo zmeraj bolj z nasiljem in ga končno tudi začno izvajati.

Pri prvih študentskih nemirih je ta proces trajal precej dolgo. Sedaj so ga organizatorji študentskih izgrediv že močno skrajšali. Kaj hitro stavijo pretirane obtožbe in zahteve kaj hitro preidejo k nasilju: "okupirajo" uradne upravne prostore, pa tudi učilnice, zavirajo dohode do predavanj, "organizirajo" svoje uprave. Obenem vztrajajo na zahtevah, ki spravljaajo univerzitetne uprave v podrejeni položaj, učnim močem pa jemljejo pravico, da imajo glavno besedo pri sestavljanju učnih programov. Seveda ne kažejo prav nobenega spoštovanja do tuje lastnine, posebno ne do javne.

Vse to se je godilo in se godi pred javnostjo, zato poskrbijo televizijske mreže. Kot smo rekli, je javnost v začetku spregledavala vsa študentska pretiravanja in jih blagohotno prenašala. Morda je to trajalo predolgo. Pa so že

poleti začeli to javno kritizirati ravno najuglednejši ameriški pedagogi in profesorji. Pred novim letom se je oglašil kalifornijski guverner Reagan in kratkoma lo izjavil: učne ustanove so ustvarjene za študiranje in ne za levičarske podvige. Javna uprava mora poskrbeti, da lahko nemoteno študirajo vsi tisti, ki jim ni do študentskih akcij. Teh načel se bo držala njegova uprava in za doseg svojega cilja rabila vsa sredstva, ki jih ima po zakonu na razpolago. Mislili smo takrat, da bodo samo republikanci dali Reaganu prav. Pa se je kmalu pokazalo, da tudi liberalne struje med našo inteligencijo mislijo podobno. Oglašajo se vodilne napredne glave v naši deželi, ki obsojajo taktiko levičarskih študentov in zahtevajo, da vlada tudi na univerzah red in mir.

Zadnje tedne so se od levičarskih študentov začeli odmikati tudi vodilni liberalni časopisi. Nič več ne odobravaljo vsega, kar počenjaajo razgrajajo na univerzah, skušajo v vsakem slučaju kritično u-

gotoviti, kdaj imajo študentje prav in kdaj ne.

Levičarske akcije na naših univerzah ne morejo torej več računati na slepe simpatije ameriških na pr ednih krogov. To je že velik uspeh. Razgrajajo ne bodo mogli več vprizarjati izgrediv, kadar bo to zahtevala njihova politika. Na eni strani bodo mogli mirno študirati, na drugi pa univerzitetne uprave ne bodo več mislile na kapitulacijo pred razgrajajo. Bodo pripravljene za stvarne razgovore, toda le o vprašanjih, ki se tičejo univerzitetnega pouka in pomožnih dejavnosti. Predvsem se ne bodo več bale, da rabijo vsa sredstva, ki so jim na razpolago, da vrnejo mir in red v svoje ustanove.

Seveda bo v začetku še marsikatera univerzitetna uprava oklevala. Ko bo pa opazila, da ima javnost na svoji strani, bo postala pogumna. Poguma je marsikateri do sedaj najbolj primanjkovalo. Pameti je bilo dosti, volje pa malo. Upajmo, da bo kmalu dosti pameti in volje.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debever

NAROCNINA:

Za Združene države:
\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece
Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece
Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:
\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months
Friday edition \$5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 31 Thursday, Feb. 13, 1969

Politika preobrazbe Jugoslavije, toda kakšna?

Znotraj in zunaj Jugoslavije se že dolgo časa bje boj, kakšna naj bo ta dežela. Odgovorov na to vprašanje ne manjka. Čisto na robu so tisti, ki bi radi dočakali razpad Jugoslavije. Pri tem ne morejo najti in dati odgovora na vprašanje, kakšna naj bo razmejitev razkosanih delov in ali bodo sosedje zadovoljni s tako razmejitvijo, odnosno, ali ne bodo zase zahtevali posameznih obsejnih delov sedanje države. Odprto je tudi vprašanje, ali bo svet kar na hitro roko priznal razpad Jugoslavije. Mednarodni položaj je namreč danes popolnoma drugačen, kot je bil l. 1918 po prvi svetovni vojni ob razpadu Avstrije. Takrat je bila Avstrija že pokopana, predno so se pojavili prvi načrti parcelacije bivše monarhije. Odgovor je treba imeti na vsa ta vprašanja, kajti drugače grozi nevarnost, da bi ob razpadu dežele prišlo do državljanske vojne in da bi se v tem slučaju vanjo vmešali tudi sosedje, kar bi zelo zaostrilo vprašanje miru vsaj v Evropi.

Takoj poleg njih so tisti, ki bi radi preobrazili sedanjo federativno strukturo v "boljšo" federacijo ali pa kar naravnost v konfederacijo. To je tisti problem, ki se o njem bjejo najhujše besedne bitke: nekateri bi se zadovoljili z "boljšo federacijo", drugim pa ne gre iz glave konfederacija. Obe skupini si do sedaj še nista postavili najvažnejšega vprašanja: koliko pristašev v Jugoslaviji ima vsaka med njima na svoji strani. To vrzel je deloma izpolnil Center za ugotavljanje javnega mnenja iz Beograda, ki je stavljal Jugoslovonom, starejšim od 18 let, dve vprašanji o odnosu med federacijo in republikami.

Prvo vprašanje se je glasilo: Ali ima federacija še vedno preveč pravic do odločanja, ali jih ima dovolj, ali jih ima premalo?

Kar 36% odgovorov pravi, da ne vedo. To je razumljivo, saj so redki tisti v Jugoslaviji, ki stalno sledijo boju mnenj glede pravic federacije in republik. 38% jih misli, da so pravice federacije sedaj ustrezne, 16% pa, da ima federacija še sedaj premalo pravic. To mnenje prevladuje v Bosni in Hercegovini, kjer vsak četrti vprašani misli, da ima federacija še zmeraj premalo pravic. To je verjetno radi tega, ker imajo Srbi v Bosni in Hercegovini le relativno večino in ker zato niha njihova lojalnost med Sarajevom kot republiškim centrom in Beogradom kot federalnim.

Samo 10% jih misli, da ima federacija preveč pravic. To mnenje je najbolj razširjeno v Sloveniji (37%), primestoma malo na Hrvaškem (komaj 14%), najmanj pa v Vojvodini in Črni gori.

Odgovori odkrivajo dalje, da med kvalificiranimi delavci večina misli, da ima federacija premalo pravic; zasebniki pa mislijo ravno narobe, da imajo namreč republike premalo pravic.

Zastavljeno vprašanje je najbolj zanimalo tiste, ki imajo univerzitetno izobrazbo ali pa se udeležujejo v politiki. Mnenje, da ima federacija premalo pravic, prevladuje dalje bolj med politično aktivnimi (33%) in med funkcionarji Zveze komunistov (25%) kot med drugimi inteligenti. Kot se vidi, so člani partije še zmeraj močno centralistično usmerjeni vsaj v krajih, kjer prevladujejo Srbi.

Ti podatki odkrivajo drugo plat problema, ki pove, da so zagovorniki večjih pravic za republike precej osamljena čreda, ki se pase v glavnem v Sloveniji, mnogo manj pa že na Hrvaškem. Ves jugoslovanske države je za čim več pravic federaciji. Celó Bosna in Hercegovina ter Vojvodina so za federacijo. To stanje je posledica sedanje režimske politike, ki nalaga federaciji dolžnost, da skrbi za gospodarsko zaostale kraje v državi. Federacija vrši to nalogo tem lažje, čim več pristojnosti ima, posebno na gospodarskem in socialnem polju. Zato so Skopje, Titograd, Sarajevo bolj za močno kot za šibko federacijo.

Zato varajo sami sebe tisti, ki že vidijo konfederacijo v oblakih, ker ne vpoštevajo stvarnosti, kot je v vsej Jugoslaviji, in ne samo v krajih, ki jih vodita Zagreb in Ljubljana.

Gornji podatki deloma tudi razlagajo, zakaj v Beogradu ne vlada pravo razpoloženje za korenito ustavno reformo. Federalna birokracija je naravno proti vsaki omejitvi federalnih pristojnosti, zagovornike za svoje poglede najde povsod na jugu države, varuhe pa v politikih, ki računajo na federalne podpore. Vse to je lahko brez težav ugotovil predsednik ljubljanske vlade Kavčič, ko je hodil na jugu SFRJ po republiških prestolnicah. Vsega tega ni upal povedati slovenski javnosti, zato jo je pa potolažil z napovedjo, da se bo morala Slovenija opreti na lastne noge in se zanašati na lastne sile. Ta njegova izjava je že takrat povedala bojevnikom za čim več pravic republikam, koliko bje ura v — Beogradu!

Samo za ilustracijo še par pripomb na drugo vprašanje: Ali naj republike dobijo več vpliva v vprašanih zuna-

nje politike? Odgovori na to vprašanje so še bolj porazni za zagovornike republik. Komaj 20% povprašanih misli, da je treba okrepiti vpliv republik, prav tako 20% jih misli, da je treba pristojnosti federacije v zunanji politiki še povečati, 31% jih pa misli, naj vse ostane pri starem. Ostali odstotki nimajo svojega mnenja. Boj za večji vpliv republik vodi seveda Slovenija z 38%, za njo pride Hrvaška z 28%, najmanj pa ima ta ideja pristašev v Črni gori. Tam misli dobra tretjina ravno narobe: federacija naj dobi še več pravic, kot jih ima! Zanimiva je tudi ugotovitev, da celih 35% med tistimi, ki imajo univerzitetno izobrazbo, misli, da naj dobi federacija še več pravic v zunanji politiki.

Gornji odstotki dajejo zagovornikom čim večjih pravic republikam dober nasvet: ker niso v večini po vsej Jugoslaviji, naj združijo svoje sile! Pri tem bodo seveda morali žrtvovati nekaj svojih želj, kajti skupna akcija je mogoča le potom kompromisa, kompromis pa zahteva žrtve od vseh prizadetih. Brez skupnega nastopa ne bodo dosegli ničesar, kajti zagovorniki za večje pravice federaciji že imajo skupno fronto, ki jo vodi beograjska federalna birokracija. Kako močna in učinkovita je na vseh poljih, to čutijo vsak dan po vsej Jugoslaviji vsi, ki imajo z njo opravka.

I. A.

BESEDA IZ NARODA

Moji spomini na našega pok. Antona Grdina

CLEVELAND, O. — Že nad enajst let je, odkar smo izgubili našega nad vse ljubega Antona Grdina.

Ob koncu leta 1947 sem se vrnil v svojo rojstno domovino Ameriko kot begunec pred komunisti iz Slovenije. Tedaj so bili tu nseljeni Slovenci še precej navdušeni za "novo" Jugoslavijo. Delali so z vsemi sredstvi, da bi onemogočili prihod beguncev v Združene države. V tem momentu so se v ZDA znašli pravi, protikomunistični Slovenci, se skupno organizirali in pomagali ubogim beguncem k čim prejšnji preselitvi v to našo blagoslovljeno domovino. Pri vsem tem delu je bil med prvimi pok. Anton Grdina.

Prvič sem go videl, ko je bila v cerkveni dvorani sv. Vida prirejena večerja za slovenske begunce v januarju 1948. To večerjo je priredila Liga katoliških slovenskih Amerikancev. Po omenjeni večerji sta imela tam najbolj pomembna govora Rev. Francis Baraga in pok. Anton Grdina. Ob tej priliki je Anton Grdina povedal, kako dolgo je že v Ameriki, da ima že več let svoje podjetje, ki mu v njem pomagajo njegovi sinovi. Javno je takrat priznal, da so mu v omenjenem podjetju pomagali ljudje, zlasti Slovenci. Ker so takrat poznali Slovenci mene, je sedaj moja dolžnost, da pomagam o nim Slovcem, ki so naše pomoči tako potrebni. To so naši slovenski begunci, ki so morali pred komunizmom iz svoje rojstne domovine Slovenije in se sedaj nahajajo v Avstriji in Italiji. So nujno potrebni naše pomoči, da se jih reši iz taborišč, v katerih imajo le zasilon in začasno življenje. V govoru je omenil pok. Anton Grdina, da je dolžnost vsakega tukajšnjega Slovenca, da bi po svojih možnostih kot pravi katoličan našim beguncem pomagal.

Med prvimi slovenskimi begunci je prišel v Cleveland Stanko Ferkul. Ko sem prišel prvič z njim skupaj, sva si imela marsikaj povedati. On je ob tej priliki pred menoj omenil, da je največji dobrotnik vseh naših beguncev v Clevelandu Anton Grdina in končno sva prišla do zaključka, da je on do takrat več finančno prispeval za naše begunce, kot vsi ostali Slovenci v Clevelandu.

Kmalu bo devetnajst let, odkar sem se oženil. Takrat sem si kupil hišo in rabil pri tem posojilo denarja. Pok. Anton Grdina mi je pri tem pomagal, da sem dobil posojilo v North American Bank.

Pred štirinajstimi leti me je doletela težka nesreča, pri tem sem imel razbito lobanjo in več drugih telesnih poškodb. Po omenjeni nesreči sem bil odpeljan v Berea Hospital. V tej nesreči je bil zopet pok. Anton Grdina med prvimi, ki je moji

ženi in vsem pomagal, kar bi bilo potrebno za moje ozdravljenje. Potom svojega zeta dr. Anthony Perka je preskrbel za mene zdravnika dr. William Shaldona, ki je bil pravi specialist za operacije v glavi. Prišla je nujnost, da so me morali iz Berea Hospital-a prepeljati v Marymount Hospital. To je s svojim ambulančnim avtomobilom storil pok. Anton Grdina. V tej nesreči sem imel več operacij in sem bil radi te nesreče osemkrat v bolnišnici. Pok. Anton Grdina je bil v tem slučaju vedno ob moji strani in mi v vsem pomagal, kjerkoli je videl, da je to potrebno. Ko sem že nekoliko okrevljal, sem ga vprašal, koliko sem mu dolžan, ko me je z ambulančnim avtomobilom prepeljal iz enega bolnice v drugo. On me nato vpraša, če sem dobil kak račun za to. Odgovoril sem mu, da ne. On mi nato pritrdi, kar pozabite na to, in tako je bil ta račun poravnat. Če bi hotel napisati vse lepe spomine, ki jih imam na pok. Antona Grdino, bi v tem slučaju nastala lepa knjiga.

Meni se zdi, da smo pok. Antona Grdino kot enega največjih Slovencev in dobrih katoličanov prehitro pozabili. Po njegovi smrti je za mene nastala v javnosti velika praznina, ki jo dolej še ni nihče izpolnil.

Jože Vrtačnik

Zopet smo separatisti

BUENOS AIRES, Arg. — Po letu 1935 je beseda "separatist" izginila iz slovenskega političnega in časnikarskega življenja. Pojavila se je znova v l. 1969. V "Taboru" (št. 1-2, 1969) je R.F.R. napisal članek "Misli ob petdesetletnici Jugoslavije", v katerem z žalostjo ugotavlja, da povojna protikomunistična emigracija ni praznovala 50-letnice 1. decembra 1918. Piše med drugim: "Nekateri so separatisti. Beseda Jugoslavija pomeni za nje nekaj odlozrega... Separatisti so najmočnejše zastopani v hrvaški povojni emigraciji... Na Slovenskem je separatizem prišel do večjega izraza pod okupacijo. Izpovedovali so ga komunisti in pa tudi del njihovih nasprotnikov. Medtem ko so ga komunisti opustili, so ga drugi naprej razvijali in ga še vedno razvijajo na tujih tleh... Drugi del jugoslovanske protikomunistične emigracije je glede Jugoslavije ravnodušen. Pri slovenski protikomunistični emigraciji pa je ta skupina, ki je najštevilnejša, uvedla praznovanje 29. oktobra 1918, dneva, ko smo se Slovenci osvobodili habsburškega gospodarstva. Ker je 29. oktober vsebinsko šibkejši od 1. decembra, katerega naj bi nadomestili, so ga pred leti okrepili s tem, da so ga proglasili še za Dan slovenske zastave."

Gotovo nima noben svobodoljubljen in demokratičen Slovenec ničesar zoper to, da je gospodarstvo R.F.R. 1. december bolj sim-

patičen od 29. oktobra. Toda prav gotovo ni na mestu in ne more ustvarjati dobrih medsebojnih odnošajev, ako uporabljamo za nekatere dele (majhne ali velike) slovenskega, hrvaškega in srbskega naroda odlozno besedo "separatist", s katero so jugoslovanski centralisti in unitaristi pitali ogromno večino slovenskega in hrvaškega naroda samo zato, ker so ti zahtevali enakopravnost.

Odklanjanje praznovanja 1. decembra 1918 ni nič drugega kot protest zoper tiste centraliste in unitariste, ki so s prevaro in zvijačo pripravili zedinjenje in pri tem prekršili krfski in ženevski dogovor in prepričali, da bi predsednik Narodnega sveta (veča) dr. Anton Korošec kot suvereni zastopnik Slovencev, Hrvatov in Srbov v bivši avstro-ogorski monarhiji sodeloval pri razgovorih in sklepkih zedinjenja s kraljevino Srbijo. Tako nepošteno in zahrbtno ustvarjenemu zedinjenju je sledila nesrečna vidovdanska ustava, notranji boji, občitki separatizma, grožnje za amputacijo, kraljeva diktatura, generalske diktature in dr., kar je popolnoma razrahalo jugoslovansko državno zgradbo. Ali je potem kaj čudnega, da pri ljudeh ni navdušenja za praznovanje 1. decembra 1918?

Če smatra g. R.F.R. 29. oktober za vsebinsko šibkejši praznik od 1. decembra, je to pač njegovo mnenje in nihče nima pravice, da bi ga zato žalil. Toda velika večina Slovencev smatra osvobodjenje izpod večstoletnega habsburškega gospodarstva za enega največjih dogodkov v svoji zgodovini. Gotovo bi dajali podobno pomen zedinjenju, če bi se to bilo izvršilo pošteno in demokratično.

Sm. R.

Zakasnelo pismo misijonarja iz Afrike

LUSAKA, Zamb. — Dragi prijatelji: Primorci, Korošci, Kranjci, Stajerci... Je Božič. Pismo letijo na vse strani. Obnavljajo se poznanstva, osvežujejo se spomini. Navadno si ljudje pošiljajo že pripravljena voščila, zložena v lepih stihih na morda še lepši razglednici. Jaz sem bolj pust. Voščila so mi zato, da pridemo do globljega spoznanja z ljudmi, s katerimi sem se na katerikoli način srečal: osebno, po pismih ali celo po časopisih. Kot misijonar sem nekako javna oseba, služabnik vseh "Civil Servant". Od časa do časa berem v "Katoliških misijonih", kako je ta ali oni daroval za o. Rudeža to ali ono vsoto. Kdo je ta? Največkrat se mi zdi, kakor da ga ne poznam. In morda ga res ne poznam. Oni me poznajo.

Sem njihov predstavnik na črnem kontinentu. Brali so o meni. Kri jim je govorila: je Tvoj Brat. Je v stiski. Zaradi Boga. Pa tudi zaradi Tebe! Smo čisti iste družine, udje istega telesa. In — kako je z njim sedaj? Morda je tudi to naloga Božiča, da misijonar odkrije svojim "poznavalcem", kako "Božič" raste v novih sreih, osvaja nova področja. — Oprostite. Uvod je vse predolg. Preidimo na stvarnost. —

Zanimivo v tem zadnjem letu sem bil kar trikrat prestavljen. Najbrž slabo priporočilo. Morda tudi ne. Je lepo biti na razpolago predstojniku. Je poklic naših bratov. Gre, kamor je potreba največja. Torej, septembra 1967 sem bil premeščen iz Kapoche, na robu nadškotije, v največjo župnijsko prestolice. Tokrat ne kot župnik, ampak kot pomočnik o. Kokalja, dokler se ta dobro ne zasidra. Iz te župnije sem enkrat na mesec obiskoval pet podružnic do 80 km iz mesta. Junija 1968 nas je obišel oregonski provincijal. Želel si je videti misijonarja na delu v podželjju. Izbrali so mojo področje.

To je vzgalo. Odločili so, da se mora tam odpeti nova postojanka. In sem je julija bil poslan tja, da začnem z njo. Nadškof mi

KULTURNA KRONIKA

From Carniola To Carnegie Hall

Zivljenjepisi glasbenika Antona Sublja v angleščini.

Pred kratkim je izšla pri založbi EURAM uspešno zasnovana biografija pred komaj tremi leti umrlega pevca in glasbenega pedagoga Antona Sublja. Zivljenjsko pot tega moža dveh svetov — Evrope in Amerike — je opisal sociolog, univerzitetni profesor dr. Edi Gobec, bogat likovni prikaz pa je izpod čopiča in peresa akademskega slikarja Daniela Fuggerja, Domžalčana, ki deluje v Franciji.

Pobudo za nastanek knjige je dal Fugger. Šubljeva izredna osebnost ga je namreč inspirirala, da je ustvaril ciklus olj in perorisb, ki se vežejo na Šubljevo življenje. Začetna Fuggerjeva zamisel je bila, da bi ta dela posebej ponesel Sublju v Ameriko in tam nadaljeval z upodabljanjem Šubljevega okolja v novem svetu. Ko je načrt prekrizala Šubljeva preuranjena smrt, je Fugger pridobil profesorja Gobca, direktorja Slovenskega raziskovalnega centra v Ameriki, kjer je zbrano bogato arhivsko gradivo, za pripravo Šubljevega življenjepisa. Pridružile naj bi se mu reprodukcije Fuggerjevih slik.

Dr. Gobec, odličan poznavalec slovenske izseljenske problematike in zgodovine, je bil kot poklican, da poda z znanstveno utemeljenostjo lik Šubljeve osebnosti. Predvsem pa je to lahko storil tudi zaradi izrednega čustvenega življenja, ki je imelo, kot pri Fuggerju, svoj vir v človeških zavzetosti in kulturni odprtosti, lastnostih, ki sta odlikovali Šublja. Le tako je lahko nastalo delo, ki se že po prvih

je obljubil, da mi ne da niti prebite pare! Predstojnik je bil bolj velikodušen: \$150 na mesec. Moral bi z njimi zgraditi hišo, cerkev, plačati hrano, bencin (razdalje!). Skozi mesec dni sem prevozil področje v vse smeri in redno pošiljal statistike in karne (zemljevide) predstojniku. Idila se je končala v dobrem mesecu.

Augusta so v mestu umrli kar trije patri in so me zopet potegnili v prestolice. Dali so mi novoustanovljeno župnijo: CHELSTON. Kjer še pred štirimi leti ni bilo več kot 100 hiš, je sedaj veličastno predmestje: 4.000 hiš v gostu naseljenem delu, nad 500 v redko naseljenem delu predmestja. To se pravi nekako 20.000 ljudi. Skoraj četrtina njih se smatra katoliška, čeprav le delec nje je krščen! Okoli predmestja (8 milj iz mesta) je še 6 "divjih naselbin". Celotno predmestje je nastalo zaradi novega mednarodnega letališča, pravijo drugo največje v Afriki!

Stanujem pri bratih, ki vodijo veliko moderno umobolnico, 5 kilometrov od župnije, ker župnija še nima župnišča. Tudi cerkve še ne. Je le skromna župna dvorana, zgrajena v naglosti, da se more zbrati ljudi pod streho. Tudi najskromnejše hiše predmestja imajo elektriko, kopalnico, WC in celo električni štedilnik! Zambia je bogata. Večina ljudi so uslužbeneci letališča in imajo kar dobre plače, le da denarja ne morejo racionalno uporabljati. Seveda je v "divjih naseljih" črna revščina. Največja nadloga predmestja: pomanjkanje šol. Niso utegnili.

Vse je zrastle v samih treh letih. Medtem, ko ima Matero (župnija o. Kokalja) za 60.000 ljudi 12 šol z nad 10.000 dijaki, (Dalje na 3. strani)

straneh oklene bralca, da ga ne more več odložiti.

Šubljeva umetniška pot se začne, ko kot šestletnik poje s svojo materjo duet na pevskem koru domače cerkve v Grobljah pri Domžalah. Po glasbeni izobrazbi v Ljubljani in Berlinu, pod vodstvom mož kot sta bila Matija Hubad in Max Reinhardt, poje Šubelj v ljubljanski operi. Loterijski zadetek mu leta 1928 omogoči potovanje v Ameriko, kjer se kmalu uveljavi v tedaj še mlademu radiju. Sledijo vokalni koncerti širom ameriškega kontinenta. S slovenskimi pesmimi pridobi ameriško občinstvo in še posebej slovenske izseljence. Že tedaj pa pokaže Šubelj poslušni tudi za glasbeno svojost Amerike. Da, po povratku v Evropo žanje v Berlinu uspeh s koncertom črnih spiritualnih pesmi. Ko se kmalu potem za stalno vrne v Ameriko, poje v Metropolitan Operi, prireja lastne koncerte ob spremljavi pianistke Julije Hall, ki si nadene umetniško ime Miss Ljubljana, organizira natečaje za talentirane, a še ne priznane glasbenike širom Amerike in razvija pevsko kulturo med newyorškimi in clevelandskimi Slovenci.

Med Šubljeve uspehe sodi odkrivanje talentov, kot je pianist Van Cliburn, ustanovitev Glasbene Maticice v Clevelandu, ki je zlasti z opernimi prireditvami dosegla zavidljivo višino, in končno pedagoški uspehi v Washingtonu. Nič manj pa ni pomembna tista stran njegovega življenja, ki odkriva toplo ljubezen do sočloveka in ki je lepo zajeta v pričujoči knjigi. Sem sodijo tedenska kosila, ki jih je prirejal snažilkam Slovenskega doma v Clevelandu, pedagoška skrb, ki jo je posvečal zapostavljenim črnim otrokom in pomoč, ki jo je izkazoval slovenskim in drugim pevskim družtvom.

Tisti, ki jim je bil v navdih in oporo, so mu njegovo ljubezen po svojih močeh tudi vračali. Pristrčen je bil večer, ki so mu ga slovenski pevci priredili nekaj mesecev pred njegovo smrtjo in ganljiv trenutek, ko so se po njegovem pogrebu zbrali, da bi fotografirali rože na vrtu, ki ga je gojil poleg Slovenskega doma. Uresničili pa so tudi Šubljevo zamisel, da bi peli po Sloveniji. Eno leto po njegovi smrti je pristalo na Brniku letalo s pevci Glasbene Maticice. Z uspehom so koncertirali od Trsta do Prekmurja.

Vse to in še veliko več odkriva knjiga, ki je bogato dokumentirana s fotografijami in opombami pod črto. Barvne reprodukcije Fuggerjevih platen je mojstrsko opravilo švicarsko podjetje v Bazlu, kjer je bila knjiga tiskana. Med njimi se odlikuje meditativno vplivajoč lipov drevo. Po stilu impresionistično, a z neoromantično primesjo, je platno ribnika v Volčjem potoku. Med prefinjenimi perorisbami velja omeniti notranjinsko baročne cerkve v Grobljah in pa chiar-oscuro portretno študijo skladateljca Marija Kogojca. Slednji je spremljal Sublja na koncertni turneji po Italiji.

Knjiga o Sublju spada prav gotovo med najbolj uspele slovenske zadevajoče knjižne stvaritve zadnjega časa. Upoštevajoč zajeten format in bogate ilustracije, je cena knjigi zmerna. Kartoniran izvod stane 5 dolarjev, v naravno platno vezan pa 6 dolarjev. Naroča se v knjigar-nah ali pa pri EURAM BOOKS, 29227 Eddy Road, Wickliffe, O. 44092.

Ob tej in podobnih prilikah lahko vsakdo pomaga širjenju slovenske kulture v Ameriki s tem, da knjigo priporoči v nakup javni knjižnici v svojem okolju. Večina knjižnic ima za taka priporočila pripravljene posebne formularje, ki jih lahko izpolnite. T.H.

GOSTAČ MATEVŽ

Spisal F. S. Finžgar

Se drugi so povedali vsak svojo in vsi so bili za dovoljenje razen Komarja.

Tedaj je vzkipek župan. Potrkal je ob mizo: "Pomnite: Postava je postava. Tako pravim jaz: Kdor nima svoje strehe nad glavo in ne leto in dan vsak trdega tolarja zaslužka, se ne sme ženiti." Vnovič je potrkal s členci po mizi.

Sedaj se je šele oglašil prvi svetovalec Rožič, ki se dotle ni vtikal v prepir: "To postavo dobro poznam in je potrebna ter koristna. A dana je zaradi lenuhov in potegonov, ki so škoda in sramota za vsako srenjo. Tevž pa je fant, ki mu ni para v srenji, zato..."

Župan ga je srdito ustavil: "Zato daj dovoljenje ti, jaz pa od nocoj nadalje nisem več župan."

Med zborovalci je nastal hrup. Rožič je miril: "Primož, zakaj mi jemlješ besedo? Moj svet je takle: Ne odbijmo dovoljenja, le odložimo ga. Nič ne vemo, kaj se utegne še vse pripetiti. Postave se naglo spreminjajo, Tevž tudi ne bo konec, če nekoliko počaka. Ali ni tako, možje?"

Možje so predlog soglasno potrdili, župan ga je zapisal in slabe volje zbor razpustil.

Tevž tistega nedeljskega večera ni šel med fante. Nestrpen je čakal, da mu kdo pride povedat, kaj je srenja sklenila. Ni ga bilo. Ko se je znočilo in sta z materjo povečevala, ji je povedal, da gre k Triplatovim. Pri njih je še vsa družina sedela krog mize, ko je Tevž vstopil. Sprejeli so ga veseli, kakor bi se ne bilo zoper njega pri seji nič zgodilo. Tevž o srenjski seji ni hotel sprožiti pogovora. Našel ga je zato mladi Triplat, ki mu je bil Tevž za druga. "Tevž, nekoliko boš še potrpel, preden me boš povabil za starešino. Saj že veš, ali ne?"

"Nič se ne vem." Triplat mu je vse razložil. Tevž je rdel v lice in skušal skriti nejevoljo.

"Saj sem vedel, da bo tako. Gostači nimamo druge pravice kakor vleci, garaj in, če se pretrgaš, nič te ni škoda."

Stari Triplat ga je tolažil: "Tevž, vsi smo bili zate in po dolgi pravdi smo se na Rožičev svet zedinili, da le nekoliko odložiš. To že dosti pomeni. Nič se ne boj! Odloženo ni izgubljeno."

Dobro dolgo so še posedeli. Toda Tevža niso mogli pripraviti v dobro voljo. Preveč je bilo ranjeno njegovo srce.

Ko jim je voščil lahko noč, se mu ni dalo iti domov. Za plotom je obšel Novakov vrt in opazil v Vidini izbiči luč. Puhnil je čez plot in Vidi potrkal na okno. Prepričan je bil, da ona za vse že ve. Namenil se je, da se naredi zelo huđega in ji počita, ko ga je spravila v tako sramoto. Nič tega ni storil. Vida ga je prehitela.

"Kako težko sem te čakala. Uh, ta župan! Sram ga bodi. To je za plačilo, ker si mu otel žrebičko. Grd, je, kar se da."

Tevž je bil ob jezi svoje Vide ves srečen.

"Saj so bili, razen Komarja, vsi zame. Ali ti ni lepo, da imaš takega fanta?"

"Imaš, imaš! Kaj le imava? Nekaj poštenih besedi, a še te si morava skrivaj ukrasti."

"Tako me tare jeza, da bi najraje še nocoj župarju odpovedal vsako službo."

"Prileglo bi se mu kaj takega. Naj le išče potem boljših, če jih

ZAKASNELO PISMO MISIJONARJA IZ AFRIKE

(Nadaljevanje s 2. strani)

ima Chelston za nad 20,000 ljudi le eno šolo s samimi tremi razredi (4 za prvošolce, 5 za drugošolce, 1 za petošolce), torej nekakih 500 šolarjev. Šol bi moralo biti pet! So v načrtu, toda kdaj? Otroci hodijo v druge šole neverjetno daleč: okoli 200 7 km daleč, drugi po 10 in 16 (do Matero!). Vse je noro za šole, šola pa ne da kot drugod po svetu, ker ne dajo domačih nalog in starši niti ne mislijo na to, kako bi otrokom pomagali, ko pa so sami nepismeni.

Duhovno delo lepo napreduje. Število vernikov pri nedeljski maši je porastlo v zadnjih treh mesecih od 300 na 500, obhajila od 70 do 130, krščenih je bilo 130, od teh 70 odraslih, birmancev je bilo 188. To so lepe številke za začetno župnijo. Mnogi katoliki ni še vedno ne vedo, da imamo svojo "cerkev" v Chelstonu. (Je sedaj prava kapela z Najsvetejšim!). Moje glavno delo sedaj (imamo počitnice) je obiskovanje družin. Je tudi 72 italijanskih družin. ALITALIA je namreč prevzela letalstvo v Zambiji. Maše ob nedeljah so: ena Nyanja, ena Bemba, ena angleška in me prosijo še za italijansko. Bi jo že začel, pa drugi pater v mestu želi, da bi se vsi Italijani zbrali v isti cerkvi v mestu, ki pa je 15 km od tu. Mnogi ne morejo tja, ker je mož z avtom v službi ali pa na lovu. Enkrat na mesec še vedno obiskujem moje izgubljeno postojanko s petimi podružnicami. Mi je v pravo breme, pa se ne da pomagati. Bog plačaj vam za naklonjenost in pomoč. Srečen Božič, srečno novo leto!

Vaš v Gospodu
o. Radko Rudež, S.J.

Op, ured.: P. R. Rudež, S.J., je sošolec našega znanega rojaka g. Danila Kranjca v Wickliffu, O. Temu je tudi poslal gornje pismo, ki pa je zaradi starega naslova precej dolgo potovalo do naslovnika.

General Motors brani jamstva za automobile

DETROIT, Mich. — Načelnik upravnega odbora General Motors Corporation James M. Roche je dejal, da so sedanja jamstva za nove automobile zadovoljiva in da zvezna komisija, ki jih preiskuje, dela to na temelju pritožb zaradi jamstev na avtomobile letnika 1967. Roche je dejal, da je komisija dobila vsega skupaj 380 pritožb, kar je komaj ena na 65,000 avtomobilov. To vsekakor ni veliko, je izjavil Roche.

James M. Roche je trdil, da je 90% vseh pritožb v zvezi z jamstvi za avtomobile rešenih sporazumno. Po njegovih besedah je jamstvo v ZDA najliberalnejše. Ni hotel nič povedati, če ima GM kak namen ta jamstva spreminjati. Sedanja jamstva GM veljajo za avtomobile 1969 za dve leti ali 24,000 milj.

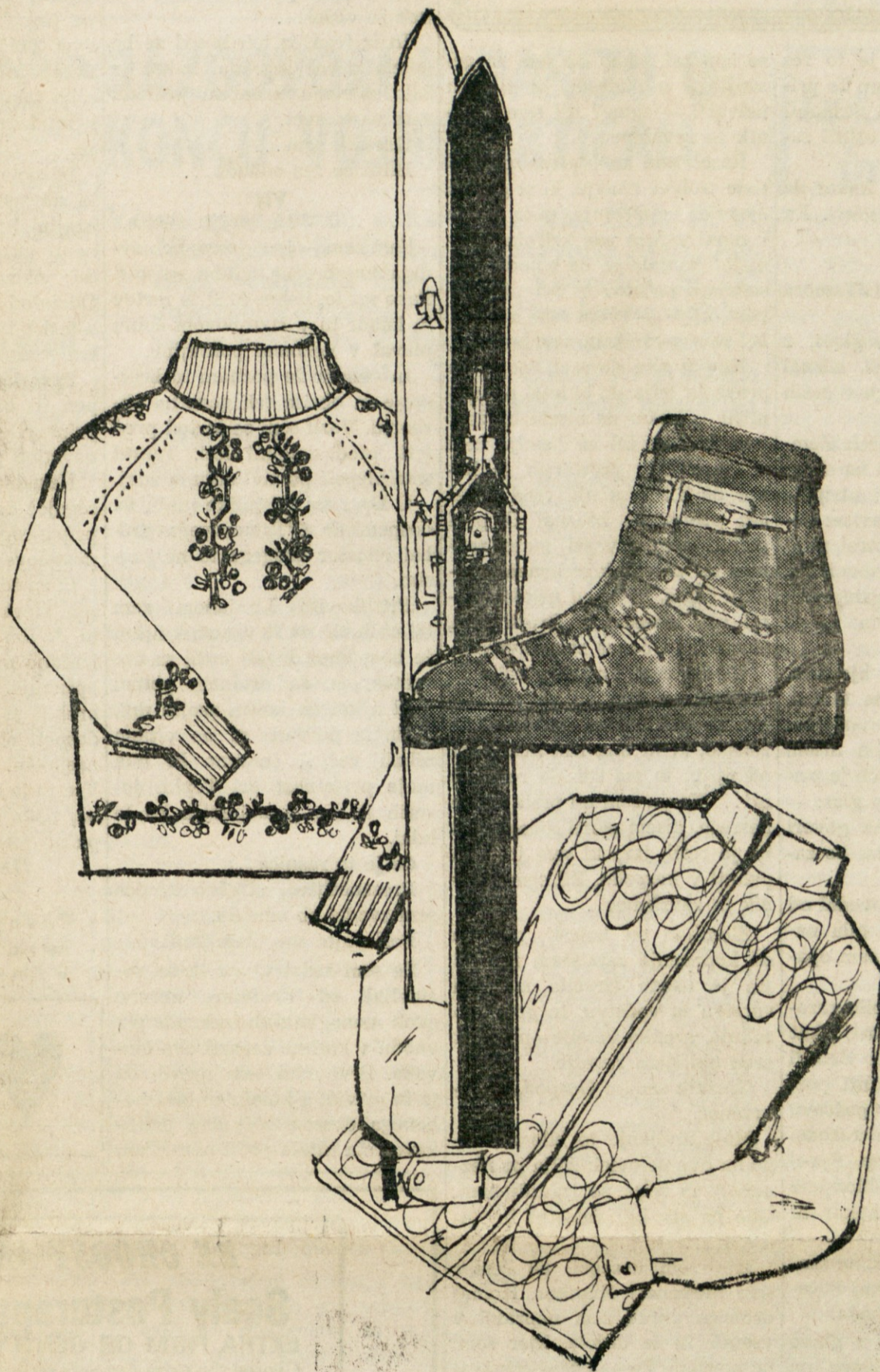
Omenjene izjave je dal J. M. Roche na tiskovni konferenci, na kateri je bil navzoč tudi predsednik GMC E. N. Cole. Na vprašanje časnika, kaj misli o pritožbah podpredsednika Unije avtomobilskega delavstva Woodcocka glede jamstev, je Roche odgovoril, da je zahteva, naj dobi lastnik avtomobila z jamstvom za čas, ko bo ta v popravilu, brezplačno na razpolago drug avtomobil, "nepraktična".

Obseg Zemlje

Zemlja obsega po ravniku (ekvatorju) 21,000 morskih milj ali točno 40,000 kilometrov, kajti meter je 40-milijonski del obsega Zemlje po ravniku.

KUPUJTE V MESTU DANES OD 10 DO 8:30 — MI DAJEMO IN ZAMENJAVAMO EAGLE ZNAMKE

the **MAY** co.

PRODAJA SMUČARSKÉ OPREME OB KONCU SEZONE

Prihranite od 10% do 40%

Na razpolago vse smučarske potrebščine po znatno znižanih cenah. Mi imamo vse—od park do smučarskih čevljev. Omejeni kroji in velikosti, zato pohitite za boljšo izbiro. Damske nylon smučarske parke, originalno od \$26 do \$60, sedaj samo od 17.99 do 39.99. Moške smučarske parke, originalno od \$20 do \$60, sedaj samo 14.99 do 39.99. Moške in ženske smučarske hlače, originalno od \$25 do \$30, sedaj samo 14.99. Moški in

ženske smučarski puloverji, originalno od \$16 do \$40, sedaj samo 9.99 do 24.99. Moške in ženske majice s stoječimi ovratniki, originalno \$5, sedaj 2.99. Moški smučarski čevlji znamke "Aspen", 5 zapon, originalno od \$40 do \$50, sedaj 29.99. "Timberline" smučarske garniture, smuči, palici in vezi, originalno od \$55 do \$60, sedaj naprodaj po izredno nizki ceni \$34.99. Timberline Jr. smučarske garniture, originalno po \$25, sedaj samo 12.99, plus 25% prihranka pri vseh vezeh. Sportni oddelek, 2. nadstropje samo v mestu

Naročite po pošti ali telefonu, na naši nakupovalni liniji, 24-urna naročilna postrežba

Evropo bo treba braniti z atomskim orožjem?

LONDON, Ang. — Britanski obrambni minister Denis Healey je svojim tovarišem v NATO povedal, da bo mogoče Evropo braniti pred napadom z vzhoda uspešno le s takojšnjo uporabo taktičnega atomskega orožja. O-

bičajne obrambne sile, ki so na razpolago NATO pri sedanjem stanju, niso kos vojaškim silam Varšavske zveze.

Varšavske sile so v razmerju 2:1 tako v letalih kot v moštvo, v oklopnih enotah pa celo 3:1. NATO sile imajo zato veliko premoč v taktičnem atomskem

Zenske dobijo delo

Iščemo uradnico
Uradnico z znanjem angleščine, zmožno knjigovodstva in drugih pisarniških del sprejme slov. podjetje Electric Motor Repair Co. 3340 St. Clair Ave. Kličite: 881-5766. (32)

Office Cleaning
Neighborhood industrial plant requires woman for office cleaning several times weekly. Hours flexible.

VALEN MFG. CO.
6725 Machinery Ave. 361-6264 (32)

Zenske dobijo delo

Kuhinjska pomočnica
Iščemo kuhinjsko pomočnico za jutraj. Polni ali delni čas. Tisto, ki se zanima smo pripravljene izučiti.

SORN'S RESTAURANT
361-5214 (31)

Iščemo kuharico
Za gostilno, delni čas, od 9. dop. do 2. pop. Oglasite se osebno ali kličite.

Twentieth Century Tavern
16523 Euclid Ave. 531-8818 (32)

Hiša naprodaj

Za dohodek, 3-družinska hiša na Stanard Ave. Kličite EX 1-8769. —(32)

V najem

Tri sobe, peč in hladilnik in garaža, v Collinwoodu, blizu u Marije Vnetovzete. Kličite 541-0772. (32)

V najem

5-sobno nanovo dekorirano stanovanje, zgoraj, se odda odraslim na E. 74 St. blizu St. Clairja, za \$55 mesečno. Kličite 432-1038. (32)

Naprodaj Supermarket

C-2 licenca za pijačo. Odprto 5½ dni tedensko. Grem v pokoj 1. marca; povprečni 7-letni zaslužek \$65,000. \$3,000 in zaloga poceni. Tel. 531-1765. —(33)

2-družinska hiša naprodaj

Velik ograjen vrt, 3 garaže, nov furnez, spodnje stanovanje prazno. Cena \$10,000. Na 950 E. 70 St. Dobra investicija! Kličite 481-3210 od 2. pop. do 8. zvečer. (32)

V najem

oddamo sparno sobo moškemu na 1027 E. 61 St. Oglasite se osebno od 5. do 7. pop. ali kličite IV 1-5677 ali EN 1-8997. (32)

DRAMATSKO DRUŠTVO "LILJA"

priredi

v soboto, 15. februarja 1969

ob 8. uri zvečer

NAGRADNO MASKARADO

V SLOVENSKEM DOMU NA HOLMES AVE.

zgornja dvorana

ZA PLES IGRAJO "VESELI SLOVENC"

Najlepše maske bodo nagrajene!

Jerzy Zulawski:

NA SREBRNI OBLI

ROMAN

"Stari človek, mar je to res nepreklicno? Mar te tam že pričakujejo? Ali si jim že naznanil svoj prihod? Moramo ostati sami?"

Tisti trenutek pa — kakor da me je kdo oplazil po glavi. En blisk, ena misel:

Top!
Da, top! Ob grobu O'Tamora v puščavi!

Zavrtelo se mi je v glavi, z obema rokama sem si stiskal srce, v strahu, da mi ga v prsih raznese.

Oči sem uprl v krajček Zemlje, ki ga je bilo videti na obzorju, v glavi pa so mi utripale nekakšne blazine bliskavice: potovanje, puščava, top, strel, moji bratje na Zemlji, ta dnevnik... in nato siva megla, zagrinjavajoča vase vse; razumel sem: to je smrt.

Docela sem pozabil, kje sem, kaj se dogaja okoli mene. Oni so kar onemeli ter zaprepašeni strmeli vame, a jaz jih nisem več videl. Kakor v sanjah je prišel do mene samo Adin glas:

"Pojdite! Stari človek govori z Zemljo. V kratkem nas bo zapustil."

Ko sem se nekoliko ovedel od silnega vtisa, ki ga je bila napravila name ta misel, sem opazil, da sem sam.

Razumel sem: to je bilo razodetje, da moram v puščavo iskati top, da moram poslati Zemlji zadnje sporočilo in zadnji pozdrav in potem umreti v puščavi. Cez nekaj časa sem razodel Adi in Janu svoj sklep. Sprejela sta ga zamišljeno, sklonjene glave, a brez odpora, kakor bi bila na to pripravljena.

O tem, da bi se vrnil, ne marajo ničesar slišati. Tukaj hočejo ostati do mojega odhoda.

Ce se zdajle obrnem z glavo proti Zemlji, imam Sonce na desni strani. Preden se v loku pomakne na levo stran, prinašajoč puščavi dan — pojdem na pot.

Tragedija mojega življenja na "srebrni obli" gre k svojemu koncu. Se sem tu, kjer sem bil prvi zagledal loko, zelenje in življenje na Luni. Tedaj sem dospel sem skozi divje, smrtno puščave — zdaj se odpravljam, da jih prepotujem v drugo in poslednjič.

Moje srce je mračno, toda mirno. Oziram se po preteklem življenju in zdi se mi, da je čas, napraviti obračun. Rad bi se, kakor delajo ljudje na Zemlji, kadar se pripravljajo na smrt, izpovedal svojih grehov in zablod, pa čudna stvar — na usta mi silijo samo moje nezgode. Mar naj bi bilo to eno in isto?

Torej, Gospod, ki slišiš ravno tako glas najbednejšega črviča kakor šumenje vetrov, ki me vidiš tu na Luni ravno tako, kakor si me bil videl tam na Zemlji, sprejmi to izpoved, s katero ti priznavam, da sem bil grešnik in zavrženec.

Glej, ko sem bil še otrok, mi je bilo na Zemlji, ki si jo bil ustvaril zame, tesno. Na krilih hrepenenja me je moja misel nosila k žarečim svetovom v vse-mirju; materinim objemom sem

se izmikal, samo da sem mogel sanjariti o čudesih, ki si jih ustvaril — zame? Bil sem grešnik in zavrženec...

Rasel sem in hlastno požiral tiste trohice znanja, ki si ga dal človeku v uživanje, duša pa je v meni ven in ven kričala: Premalo! Sanjala je, da bo odtrgala sedmero pečatov in dvignila zaveso, ki jo je Tvoja roka zastrla. Bil sem grešnik in zavrženec...

Komaj sem dorasel, me je že prevzela želja, da bi letal po vse-miru — kakor da nisem bil že s tem, ko sem bil na Zemlji, tudi v vse-mirskih prostorjih in kakor da nisem z njo vred drvel čez vse-mirska brezna! O prvi priliki sem zavrge! mater-rednico ter poletel k srebrnemu obličju Lune, ki že od nekdaj mami vse mesečnike. Grešil sem, Gospod, in danes sem zavržen.

Gledal sem tovariše, kako so umirali, pa sem bil voljan ubijati za stekleničko zraka, ali za žensko, ki ni bila last nobenega od njiju, ki sta stezala roke po nji... Ko pa sem bil priča njene nesreče, nisem storil ničesar, da bi jo rešil, jaz, ki sem jo sam pahnil v nežgodo. Bil sem grešnik in zavrženec...

Zlomljen od bolesti, utrujen od kopnenja zapuščam nje, ki jih je usoda izročila mojemu varstvu in vodstvu, in grem po zadnje, grenko veselje — po smrt pred obličjem Zemlje.

Grešnik sem, o Gospod, in zavrženec. Moje življenje je bilo razklano na dve polovici: želja po neznanem in želja po izgubljenem. Obe pa sta bili žalostni in nesrečni...

Mar sem dosegel, po čemer sem hrepenel? Nikakor. Komaj droben korak sem napravil v vse-mir in še dežele, kjer sem, ne poznam. Zaman sem žrtvoval vse, zaman premagal sinje prostranstvo, zaman sem se prebijal skozi puščavo, strašnejšo od vseh pozemeljskih, zaman sem desetletja živel na tej srebrni obli: okoli mene so še vedno iste in prav take uganke, kakršne so bile pred pol stoletja.

Tistega, po čemer koprnim danes, nikoli več ne dožem. In to je vse moje življenje!

Čas je, zadnji čas, da zatone.

ZA KOLESARJE — Na obeh straneh vise "osnove za plašče" za bicikle in čakajo na vulkanizacijo. Delavec v ozadju pregleduje, če so vse v redu, predno pojdejo v stiskalnico v tovarni Goodyear v New Bedfordu, Mass.

Z ljubeznijo in hrepenenjem gledam proti puščavi, po kateri bom kmalu drdral s svojim vozilom, da bi bil sam do smrti... Ti zadnji ljudje, ki jih gledam ostanejo tu...

Splezali bodo na goro in še dolgo bodo zrlji za mano, za črnim vozom, ki se bo izgubljal v sončno zarjo, potem se povrnejo k svojim in povedo: Stari človek je odšel...

In iz tega, iz teh besed se bo splela nekoč legenda, kakor je bila spletena o našem prihodu sem na ta svet.

Grešnik sem...
Bliza se čas odhoda...

VII

Na mcrju mraza.

Sam sem — in z grozo me navdaja brezbrežna, gluha samota. Tako mi je, kakor bi il že mrtev in kakor bi v Haronovem čolnu plaval v neznane pokrajine.

In vendar že poznam to brezpotje in obrise teh gora na obzorju. Vozil sem se že toč pred leti, pred dolgimi leti. Takrat smo hlepeli po življenju, a zdaj.

O Bog, daj mi toliko moči, da dospem do O'Tamorovega groba! Ničesar drugega te ne prosim.

Pritlikavam Lunjanom sem bil obljubil, da se vrnem k njim, če bom imel dovolj moči za povratek, in da ostanem potem med njimi do konca svojih dni. Toda iz puščave se ne vrnem nikoli več... čeravno bi bila moja prisotnost pri Toplih jezerih ta čas potrebnejša ko le kdaj.

Ce je to resnica...
Presenetljivo, strašno novico sem zvedel ob odhodu.

Poslušajte me, Zemljani!

Ze sem sedal v voz in se poslavljaj od družine, zbrane okoli mene, ko sem iznenada pri vohodu v kotlino zapazil dva človeka. Prvi mah sem menil, da je to privid, a kmalu ni bilo nobenega dvoma več: dva pritikavca sta hitela proti nam. Jan,

ki ju je tudi zagledal, je vzkliknil:

"Po nas so prišli! Nekaj hudega se je moralo zgoditi doma."

In res, slutnja ga ni varala — sli so prihajali od morja s čudno in strašno novico.

Kmalu po mojem odhodu od Toplih jezer so se drzni pustolovci, ki sem jih imel že za izgubljene, vrnili s svojega pohoda na jug. Vrnila pa sta se samo dva. Tretjega ne bo nikoli več nazaj. Onadva pa sta prinesla s sabo take novice, da so sklenili nemudoma poslati pome k tečaju.

Izbrana sla sta krenila ob reki navzgor, nato pa sta po pokrajini, ki sta jo poznala po Adinem pripovedovanju, dospela do višine nad Dolino jezer. Odondod sta se prebijala skozi soteske ter srečno in dokaj hitro iztaknila kotline ob tečaju.

Poslušal sem ju že ves nestrpen, da bi zvedel, kaj ju je bilo pripravilo na tako dolgo in ne-navadno pot.

Nazadnje sta vendarle začela, segajoč drug drugemu v besedo, pripovedovati o prigodah naših pustolovec.

Iz zmedenih besed in pretrganih stavkov sem razbral samo to, da jim je bilo ob ugodnem in izredno močnem vetru s sanmi, opremljenimi z jadri, uspelo prebiti se čez zamrzlo morje in dospeti ob sončnem vzhodu na nasprotni breg na južni polobli. Vse to je bilo razburljivo in jasno, tisto, kar sta besedila dalje pa ni imelo ne repa ne glave.

(Dalje prihodnjič)

Povejte oglaševalcem, da ste videli njihov oglaš v Ameriški Domovini!

Visok most

LEXINGTON, Ky. — Železni most pri Clevelandu; Ky., se pne 250 čevljev nad gladino reke in 1,736 čevljev od brega do brega. Sodijo, da je največji in najvišji svoje vrste.

V BLAG SPOMIN

DEVETE OBLETICE SMRTI MOJE LJUBLJENE IN NIKDAR POZABLJENE MAMICE, STARE IN PRASTARE MAME

Anna Varšek

ki je zatisnila svoje mile oči dne 13. februarja 1960

Ze devet let Te hladna zemlja krije, v gomili tihi mirno spiš, srce ljubeče več ne bije in Ti se več ne prebudiš.

Kako pozabit to gomilo, kjer blago Tvoje spi srce, ki nam brezmejno vdano bilo, ves čas do zadnjega je dne.

Zalujoci ostali:

DOROTHY FERRA, hčerka JOSEPH FERRA, zet in vsi drugi sorodniki

Cleveland, O. 13. februarja 1969

ZA VALENTINOVO
poklonite svojim dragim
AMERIŠKO DOMOVINO

BE CHOOSY ABOUT YOUR COMFORT!

Sealy Posturepedic®

EXTRA FIRM OR GENTLY FIRM
Choose the extra firmness many prefer or the more pampering gently firm—gentled by a resilient layer of Sealyfoam®. Deeply quilted, both promise no morning backache from sleeping on a too-soft mattress.

*urethane foam
Each piece

60 x 80" QUEEN SIZE, 2-piece set..... \$239.95
76 x 80" KING SIZE, 3-piece set..... \$339.95

EASY MONTHLY PAYMENTS

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE

6202 ST. CLAIR AVE.

JOHN SUSNIK & SONS

SOTORSKO MESTO — Vojaške oblasti so izselile civiliste s področja, kjer so začele obsežne vojaške operacije proti rdečim južno d Da Nanga v Južnem Vietnamu. Nastavile so jih v šatorskem naselju, ki ga vidimo na sliki. Ženski spredaj obešata perilo na bodočo živo, ki obdaja naselje.

The Holy Family Society of the USA

ONE FAIRLANE DRIVE JOLIET, IL 60434

Since 1914...

... the Holy Family Society of the U.S.A. has been dedicated to the service of the Catholic home, family and community. For half-a-century your Society has offered the finest in insurance protection at low, non-profit rates to Catholics only

LIFE INSURANCE • HEALTH AND ACCIDENT INSURANCE

Historical Facts

The Holy Family Society is a Society of Catholics mutually united in fraternal dedication to the Holy Family of Jesus, Mary and Joseph.

Society's Catholic Action Programs are:

- Scholarships for the education of young men aspiring to the priesthood.
- Scholarships for young women aspiring to become nuns.
- Additional scholarships for needy boys and girls.
- Participating in the program of Papal Volunteers of Latin America.
- Bowling, basketball and little league baseball.
- Social activities.
- Participating in the Catholic Communications Foundation.

Družba sv. Družine

Officers

President	Joseph J. Konrad
First Vice-President	Ronald Zefran
Second Vice-President	Anna Jerisha
Secretary	Robert M. Kochevar
Treasurer	Anton J. Smrekar
Recording Secretary	Joseph L. Drasler
First Trustee	Joseph Sinkovec
Second Trustee	Matthew Kochevar
Third Trustee	Anthony Tomazin
First Judicial	Mary Riola
Second Judicial	John Kovas
Third Judicial	Frances Yucevicius
Spiritual Director	Rev. Aloysius Madic, O.F.M.
Social Director	Nancy Owen
Medical Advisor	Joseph A. Zalar, M.D.

1969 Cleveland "Portrait of Spring" home and flower show
PUBLIC AUDITORIUM
SATURDAY FEBRUARY 22nd through SUNDAY MARCH 2nd

PREZGODAJ JE SE, DA BI SLI NA CLEVELANDSKO RAZSTAVO DOMOV IN CVETJA TODA ČAS JE DA SI KUPITE VSTOPNICE V PREDPRODAJI!
Kupite sedaj! PREDPRODAJA VSTOPNIC SAMO DO TORKA, 18. FEB!
HOME and FLOWER SHOW Admission at the Public Auditorium will be \$1.50
ADVANCE SALE TICKETS \$1.00
FLOWER SHOPS • BURROWS • RICHMANS • ALL SEARS STORES • SAVINGS & LOAN ASSOCIATION • GARDEN CLUBS • CONVENIENT POINTS OF SALE IN ALL AREAS

EUCLID POULTRY

V zalogi imamo vedno očiščene piščance, na kose zrezane, popolnoma sveža jajca ter vseh vrst perutnino. Pridite in si izberite!
HOWARD BAKER
549 EAST 185 STREET, EUCLID KE 1-8187

GA BODO ZADRŽALE? — Štiri leta stare trojčice Jane, Claire in Alison Easterling na Angleškem drže s skupnimi močmi prvaka svoje pasje vrste "Billyja".

CHICAGO, ILL.

HOUSEHOLD HELP

BABYSITTER—Mature experienced woman. Perm. 5 day wk. 6 AM—5 PM. 3 children. 2 school age. \$20 wk. 278-9022 after 5 PM.